

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE
POLICIJA

**POROČILO O UPORABI PRISILNIH SREDSTEV IN
NAPADIH NA POLICISTE
V LETU 2020**

Ljubljana, marec 2021

UVOD

V Službi generalnega direktorja policije GPU smo pripravili poročilo o uporabi prisilnih sredstev in napadih na policiste v letu 2020. Statistične podatke – »Letno poročilo – nova metodologija« smo iz računalniške evidence pridobili 3. 3. 2021, podatke iz tekoče statistike pa smo iz računalniške evidence pridobili 23. 2. 2021.

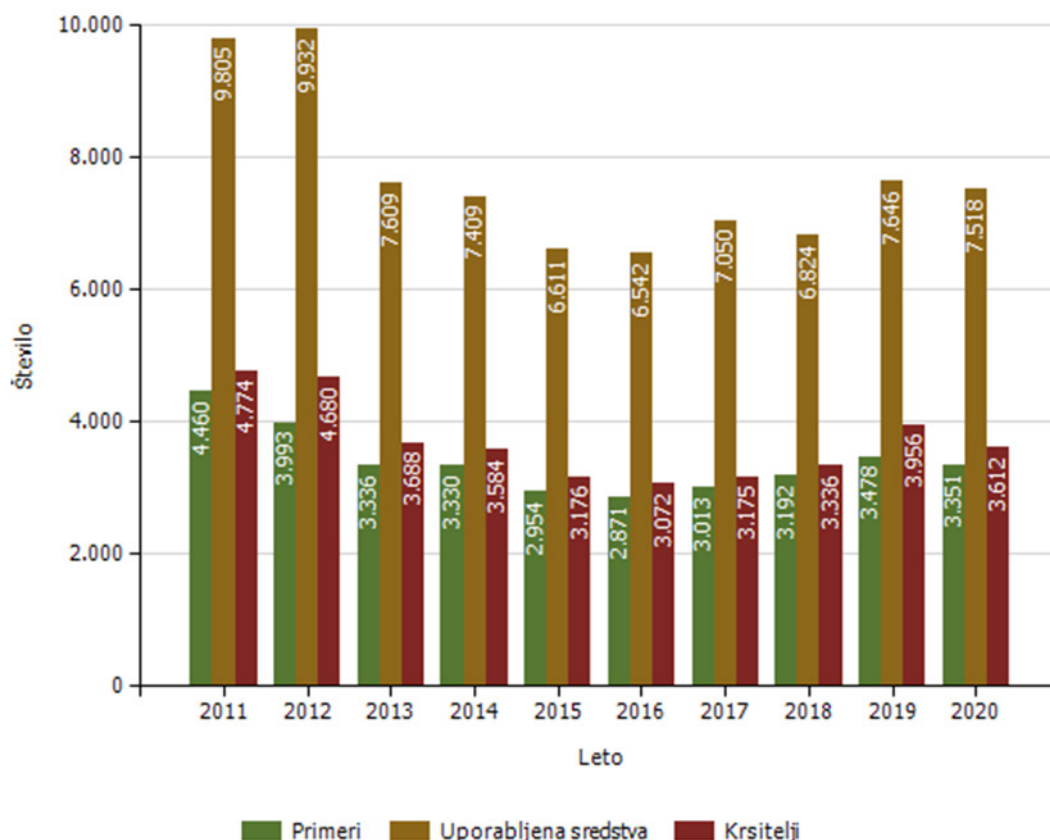
1 UPORABA PRISILNIH SREDSTEV

1.1 Obseg in vrste uporabljenih prisilnih sredstev

Iz **statistike za letna poročila** izhaja, da so policisti v letu 2020 v **3.351 (3.478)** primerih zoper **3.612 (3.956)** oseb uporabili **7.518 (7.646)** prisilnih sredstev¹.

Število uporabljenih prisilnih sredstev se je v primerjavi z letom prej **zmanjšalo za 1,7 %**, število primerov, ko so policisti uporabili prisilna sredstva, se je **zmanjšalo za 3,7 %**, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je **zmanjšalo za 8,7 %**.

Uporaba prisilnih sredstev

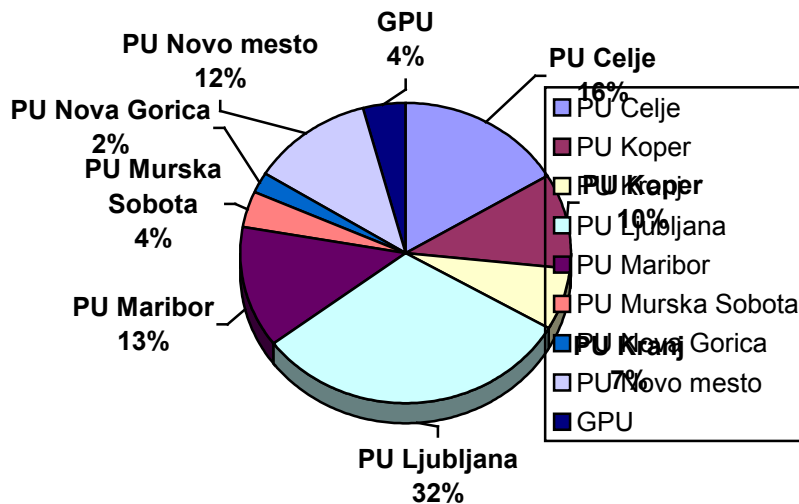
Iz **tekoče statistike** izhaja, da so vodje enot ocenili, da so policisti od skupnega števila 7.518, zakonito in strokovno uporabili 7.474 prisilnih sredstev; 12 zakonito, vendar nestrokovno; 3 nezakonito in nestrokovno, za 31 prisilnih sredstev pa ocena uporabe na dan pridobitve statističnih podatkov še ni bila vnesena oziroma ni bilo podatka. Delež zakonito in strokovno uporabljenih prisilnih sredstev znaša **99,4 %**. Od skupaj 7.520 prisilnih sredstev, so jih policisti učinkovito uporabili 7.185 ali **95,5 %**, neučinkovito pa 308 (za 31 prisilnih sredstev ni podatka).

¹ Gre za uporabo prisilnih sredstev zoper posameznike, poleg tega pa so policisti prisilna sredstva uporabili tudi zoper množico.

Uporaba posameznih vrst prisilnih sredstev in opozorilnega strela, po enotah

Organizacijska Enota	Sredstva za vklepanje in vezanje	Telesna sila	Plinski razpršilec	Palica	Službeni pes	Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	Plinska sredstva in druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo	Električni paralizator	Strelno orožje	Opozorilni strel	Ni podatka o vrsti prisilnega sredstva	Skupaj
PU Celje	459	732	15	3	1	8	0	2	5	0	0	1.225
PU Koper	332	435	11	1	5	3	0	0	0	0	0	787
PU Kranj	286	200	0	2	1	0	1	0	0	0	0	490
PU Ljubljana	1.053	1.257	21	9	11	7	0	0	0	2	0	2.360
PU Maribor	416	567	5	0	0	0	0	0	0	0	0	988
PU Murska Sobota	123	153	9	3	1	1	0	0	0	0	0	290
PU Nova Gorica	55	116	3	0	0	0	2	0	0	0	0	176
PU Novo mesto	488	372	14	8	1	2	1	0	0	3	1	890
GPU	192	105	0	0	15	0	0	0	0	0	0	312
Skupaj	3.404	3.937	78	26	35	21	4	2	5	5	1	7.518

Deleži uporabe prisilnih sredstev po policijskih enotah v letu 2020

Iz grafa je razvidno, da so v letu 2020 največ prisilnih sredstev uporabili policisti PU Ljubljana (32 %), najmanj pa policisti PU Nova Gorica (2 %). Delež uporabe prisilnih sredstev policistov NOE GPU je bil 4 %.

Uporaba prisilnih sredstev in opozorilnega strela

Subjekt	Leto									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Sredstva za vklepanje in vezanje	4.438	4.041	3.486	3.429	2.889	2.858	2.957	3.123	3.837	3.404
Telesna sila	4.934	5.015	3.804	3.819	3.500	3.506	3.825	3.576	3.665	3.937
Plinski razpršilec	232	390	229	97	135	121	182	81	58	78
Palica	139	287	72	24	49	42	59	21	31	26
Službeni pes	41	26	3	25	14	2	5	10	16	35
Sredstva za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev	16	20	14	13	14	8	14	11	30	21
Konjenica	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Vodni curek	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Plinska sredstva in druga z zakonom določena sredstva za pasivizacijo	1	68	0	0	0	0	0	0	1	4
Električni paralizator	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Strelno orožje	0	1	0	1	8	2	0	0	1	5
Opozorilni strel	2	6	0	0	0	2	5	2	2	5
Ni podatka o vrsti prisilnega sredstva	2	75	1	1	2	1	3	0	5	1
Skupaj	9.805	9.932	7.609	7.409	6.611	6.542	7.050	6.824	7.646	7.518

Največkrat so policisti uporabili **telesno silo** ter **sredstva za vklepanje in vezanje**, skupaj v kar **97,7 %**, uporaba drugih prisilnih sredstev pa je bila manj številna.

Opozorilni strel so policisti izstrelili **petkrat**, strelno orožje pa so uporabili **petkrat**; v enem primeru, ko sta dva policista odvrčala napad storilca z nožem. Za eno prisilno sredstvo ni bila vnesena vrsta uporabljenega prisilnega sredstva, kar je posledica napake pri vnosu podatkov o uporabi prisilnih sredstev.

Poleg uporabe prisilnih sredstev zoper posameznike, pa so policisti prisilna sredstva uporabili tudi zoper množico. Pri varovanju protestov 5. 11. 2020, v Ljubljani, so policisti zoper množico uporabili tudi **konjenico** in **vodni curek** ter **plinska in druga sredstva za pasivizacijo** – z bombometom so izstrelili 16 plinskih in 5 gumijastih izstrelkov.

2 POSLEDICE UPORABE PRISILNIH SREDSTEV IN NAPADOV

2.1 Poškodbe zaradi uporabe prisilnih sredstev in napadov

V letu 2020 je bilo v postopkih uporabe prisilnih sredstev poškodovanih **65** (60) kršiteljev in **70** (83) policistov. Poleg tega so bili pri 700 (692) kršiteljih in pri 22 (21) policistih vidni zunanji znaki zaradi uporabe prisilnih sredstev oziroma napadov med uporabo prisilnih sredstev (praske, odrgrnine, druge manjše poškodbe kože).

Posledice uporabe prisilnih sredstev pri policistih

Policisti	Leto									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brez posledic	6.648	6.192	5.077	4.960	4.445	4.452	4.739	4.630	5.068	5.065
Materialna škoda	3	7	1	6	4	0	1	3	5	2
Vidni zunanji znaki uporabljenega ps	42	34	22	35	35	27	20	36	21	22
Lahka telesna poškodba	126	147	109	111	85	57	64	62	83	69
Huda telesna poškodba	2	1		0	1	1	0	4	2	1
Posebno huda telesna poškodba						1				
Smrt					0	0				
NI PODATKA								0		
Skupaj	6.821	6.381	5.209	5.112	4.570	4.538	4.824	4.735	5.179	5.159

Posledice uporabe prisilnih sredstev pri kršiteljih

Kršitelji	Leto									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brez posledic	4.179	4.034	3.091	3.099	2.669	2.543	2.540	2.673	3.199	2.846
Materialna škoda	4	2	2	3	4	2	4	3	5	6
Vidni zunanji znaki uporabljenega ps	495	552	520	425	442	473	585	610	692	700
Lahka telesna poškodba	95	91	75	54	59	53	45	51	57	64
Huda telesna poškodba	1	1		3	1	0	1	1	3	1
Posebno huda telesna poškodba						0				
Smrt					1	1				
NI PODATKA								1		
Skupaj	4.774	4.680	3.688	3.584	3.176	3.072	3.175	3.339	3.956	3.617

Telesno poškodovanih je bilo **1,8 %** (1,5 %) kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic (telesne poškodbe in vidni zunanji znaki uporabe prisilnih sredstev) pa je bil 21,1 % (18,8 %). Pri napadih je bilo telesno poškodovanih **1,4 %** (1,7 %) policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, delež vseh posledic pa je bil 1,8 % (2,1 %).

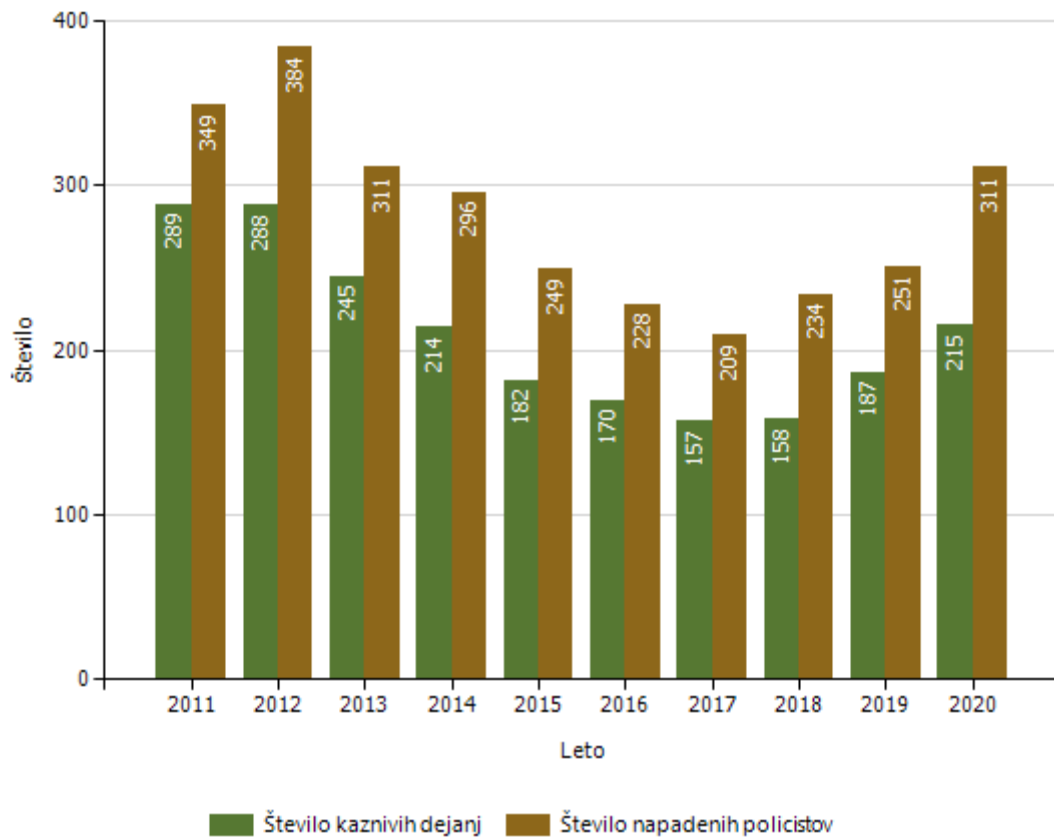
Kot sredstva napadov kršiteljev, zaradi katerih so bili policisti, ki so uporabili prisilna sredstva, telesno poškodovani oziroma so utrpeli vidne zunanje znake, so bili najpogostejši udarec z roko (19-krat), odiranje, prijemanje, davljenje (16-krat), udarec z nogo oz. brca (9-krat), drugo sredstvo (7-krat) itn.

3 NAPADI NA POLICISTE

Med napade na policiste so všteta kazniva dejanja po Kazenskem zakoniku RS (KZ-1), čl. 299 – Preprečitev uradnega dejanja ali maščevanje uradni osebi, 300 – napad na uradno osebo, ko opravlja naloge varnosti, 301 – Sodelovanje v skupni, ki prepreči uradni osebi uradno dejanje in 302 – Hujskanje k upiranju.

V letu 2020 je bilo **215** (188) napadov na policiste, kar je 28 oziroma 15 % več kot leto prej, pri tem pa je bilo oškodovanih **311** (251) policistov, kar je 60 oziroma 23,9 % več kot v enakem obdobju lani. Največ napadov na policiste je bilo na območju PU Ljubljana – 78, sledita PU Novo mesto – 43 in PU Celje – 32, najmanj pa na območju PU Koper – 6 in PU Nova Gorica – 9.

Kazniva dejanja napadov na policiste

	2019	2020	porast/upad (v %)
Število kaznivih dejanj (299,300,301 in 302. čl. KZ)	187	215	+15
Število napadenih policistov	251	311	+23,9

Poleg napadov je bilo obravnavanih tudi **60** (48) groženj policistom, kar je 12 oziroma 25 % več kot v letu 2019. Med 60 grožnjami jih je bilo 54 ocenjenih z nizko stopnjo ogroženosti in 6 s srednjo stopnjo ogroženosti, z visoko stopnjo ogroženosti pa ni bila ocenjena nobena grožnja. Največ groženj so prejeli policisti PU Kranj – 12, sledita PU Maribor – 11 in PU Novo mesto – 10, najmanj pa policisti PU Ljubljana – 2 in PU Nova Gorica – 4 grožnje.

Grožnje policistom

Stopnja ogroženosti	Leto									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nizka	84	62	58	64	53	56	37	35	43	54
Srednja	4	4	3	7	5	5	1	2	4	6
Visoka	4	1			1	2	1		1	
Skupaj	92	67	61	71	59	63	39	37	48	60

4 UGOTOVITVE IN ZAKLJUČEK

Število uporabljenih prisilnih sredstev v letu 2020 se je v primerjavi z letom 2019 **zmanjšalo za 1,7 %**. Število primerov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva, se je **zmanjšalo za 3,7 %**, število kršiteljev, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva, pa se je **zmanjšalo za 8,7 %**. Do upada števila primerov, v katerih so policisti uporabili prisilna sredstva, oseb, zoper katere so policisti uporabili prisilna sredstva in uporabljenih prisilnih sredstev je najverjetneje prišlo zato, ker je bilo zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19; predvsem začasne omejitve gibanja ljudi, prepovedi zbiranja, prepovedi opravljanja gostinskih storitev in podobnih ukrepov, manj primerov oziroma situacij, ki pogosto vodijo v kršitve ter posledično v uporabo prisilnih sredstev.

V **97,7 % (98 %)** primerih so policisti uporabili sredstva za vklepanje in vezanje ter telesno silo, kar kaže, da upoštevajo načelo sorazmernosti oziroma da so pri opravljanju policijskih nalog praviloma uporabili najmilejši prisilni sredstvi. Strelno orožje je bilo v letu 2020 uporabljeno petkrat, pri čemer sta v enem primeru dva policista skupaj petkrat uporabila to sredstvo, da sta odvrnila napad storilca z nožem. V tem primeru so policisti predhodno prvič doslej uporabili tudi električni paralizator, vendar je bila (zaradi spleta okoliščin) uporaba tega novega prisilnega sredstva neučinkovita. Opozorilni strel so policisti v letu 2020 izstrelili 5-krat (leto prej 2-krat).

Vodje enot in člani komisij za preveritev okoliščin uporabe prisilnih sredstev so ocenili, da so policisti **99,4 % prisilnih sredstev uporabili zakonito in strokovno, učinkovito pa so uporabili 95,5 % prisilnih sredstev**, kar kaže na visoko raven strokovne usposobljenosti policistov na tem področju.

Število poškodovanih kršiteljev pri uporabi prisilnih sredstev se je s 60 povečalo na **65** (64 lahke in 1 huda telesna poškodba), število poškodovanih policistov, ki so uporabili prisilna sredstva, pa se je s 83 zmanjšalo na 70 (69 lahkih in 1 huda telesna poškodba). Pri 700 (692) kršiteljih in pri 22 (21) policistih so bili vidni zunanji znaki poškodb zaradi uporabe prisilnih sredstev oziroma napada med uporabo prisilnih sredstev (praske, odrgnine, druge manjše poškodbe kože).

Poleg uporabe prisilnih sredstev zoper posameznike, pa so policisti prisilna sredstva uporabili tudi zoper množico. Pri varovanju protestov 5. 11. 2020, v Ljubljani, so policisti zoper množico, ki je huje in množično kršila javni red in mir, uporabili tudi konjenico in vodni curek ter plinska in druga sredstva za pasivizacijo. Komisija tedanjega v. d. generalnega direktorja policije je ugotovila, da so policisti v tem primeru prisilna sredstva zoper množico uporabili zakonito in strokovno.

Z analizo uporabe prisilnih sredstev v letu 2020 smo ugotovili tudi, da so policisti prisilna sredstva uporabili v povprečju na **61 (55)** obravnavanih kaznivih ravnanj². Najpogosteje so prisilna sredstva uporabili policisti PU Koper (na 43 obravnavanih kaznivih ravnanj), najredkeje pa policisti PU Murska Sobota (na 106 obravnavanih kaznivih ravnanj). Navedeno kaže na dejstvo, da policisti v veliki večini primerov policijsko nalogo izvedejo z milejšimi ukrepi in prisilna sredstva uporabijo le takrat, ko naloge na drug način ne morejo uspešno opraviti.

Kaznivih dejanj napadov na policiste je v letu 2020 bilo **215 (188)** ali za 15 % več kot leto prej, pri čemer je bilo napadenih 311 (251) policistov ali za **23,9 % več**. Na porast števila kaznivih dejanj napadov na policiste in še posebej na občuten porast števila napadenih policistov, so v veliki meri vplivali nasilni protesti v Ljubljani, 5. 11. 2020. Največ napadov na policiste je tako bilo na območju PU Ljubljana – 78, sledita PU Novo mesto – 43 in PU Celje – 32, najmanj pa na območju PU Koper – 6 in PU Nova Gorica – 9.

V letu 2020 ni bilo napadov na policiste, ki bi se končali s smrtjo policistov, vendar je prišlo do napadov, ki bi se lahko končali tragično za policiste, če ti ne bi uspešno odvrnili napade nase. Najbolj

² Zajeti so postopki oziroma obravnavanja kršitev predpisov s področja javnega reda, cestnega prometa, tujcev in varovanja državne meje ter obravnavanja preiskanih kaznivih dejanj, ne pa tudi drugi postopki pri katerih ravno tako pogosto pride do uporabe prisilnih sredstev (npr. privedba na podlagi odredbe pristojnega organa, ugotavljanje identitete ipd.).

nevaren takšen napad se je zgodil 11. 11. 2020, v Velenju, ko je storilec z velikim (aluminijastim) tapetniškim nožem z izvlečenim rezilom napadal več policistov. Med napadi je uspel z ročajem noža poškodovati po glavi policistko. Policisti so v tem primeru zoper storilca med drugim uporabili tudi električni paralizator in petkrat strelno orožje. Z zadnjim (petim) izstreljenim nabojem so policisti uspešno odvrnili napad, v policijskem postopku pa je policistka utrpela lahko, storilec pa hudo telesno poškodbo. Komisija tedanjega v. d. generalnega direktorja policije je ugotovila, da so policisti v tem primeru prisilna sredstva uporabili zakonito in strokovno, kljub temu pa je podala predloge za izboljšanje strokovnosti in učinkovitosti uporabe prisilnih sredstev, s katerimi se je generalni direktor policije strinjal.

Policija je v letu 2020 obravnavala tudi 60 (48) groženj policistom, kar je 12 oziroma 25 % več kot v letu 2019. Med 60 grožnjami jih je bilo 54 ocenjenih z nizko stopnjo ogroženosti in 6 s srednjo stopnjo ogroženosti, z visoko stopnjo ogroženosti pa ni bila ocenjena nobena grožnja (leto prej je bila ena takšna grožnja). V vseh primerih so bile izrečene grožnje posledica opravljanja policijskih nalog. Z ustrežno kvalifikacijo kaznivih dejanj in vrednotenjem resnosti groženj je bilo zagotovljeno učinkovito in racionalno načrtovanje ukrepov za zagotavljanje varnosti ogroženim policistom.

V Službi generalnega direktorja policije GPU področju uporabe prisilnih sredstev in napadov na policiste ves čas posvečamo posebno skrb in izvajamo ukrepe za izboljšanje stanja na tem področju. V začetku leta 2020 se je tako del policistov usposobil za uporabo električnega paralizatorja (del policistov se je usposobil konec leta 2019), s 1. 9. 2020 pa so policisti ta prisilna sredstva začeli tudi uporabljati pri opravljanju policijskih nalog. Električnih paralizatorjev je skupaj 20, za njihovo uporabo pa je usposobljenih 237 policistov.

Uporabo prisilnih sredstev in napade na policiste bomo v Službi generalnega direktorja policije GPU še naprej pozorno spremljali ter konstantno izvajali aktivnosti za izboljšanje stanja na tem področju. V letošnjem letu smo po naročilu generalnega direktorja policije, dr. Antona Olaja, analizirali stanje na obravnavanem področju ter podali konkretne predloge za izboljšanje stanja. Generalni direktor policije se je s predlogi strinjal in tako že potekajo aktivnosti za izboljšanje usposobljenosti policistov za ukrepanje ob aktivnih življenju nevarnih dogodkih – amok in podobnih dogodkih. Z aktivnostmi za izboljšanje usposobljenosti policistov bomo nadaljevali tudi na drugih področjih.